

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen hetenkint egyszer szombaton egy iven. Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt, 200 szóig 2 frt, a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr, harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény inté- zendő, Kis-Csapó-utca 373. sz.</p>
--	---	--

Jertek, örvendezzünk!

Husvét ünnepe.

Mi szerezhette örömet a változandó idők jelen korszakában, midőn mindenfelé ellenségek támadnak fel az Ur anyaszentegyháza ellen? Mi buzdíthatná győzedelmi ének zengésére a hívőket, midőn a hit és igazság fejedelmét az a nép ítélte halálra, melynek megváltásáért a földre alászállott? Mi adhatna bátorságot, örömet; mi nyújthatna reményt azon nehéz harcban, melyet a hit a hitelenség, az igazság a tagadás ellen vív? Felelet: azon örök és megdönthetetlen igazság, melyet Pál apostol eként fejez ki: „Krisztus meghalt a mi bűneinkért az írások szerint és eltemettetett és feltámasztatott a harmadik napon az írások szerint.” Ez örök igazság megszegyeníti a kételkedőket, romba dönti a támadók érveit s a lelki és testi halál rabjainak örömhirt hirdet, hogy vigadjanak és diadalmi éneket zengjenek a feltámasztott Megváltó nevének!

Az evangyéliom prédikálásának összefoglalója nem egyéb, mint arról való bizonyágtétel, hogy Krisztus feltámasztott és a halottak feltámadnak. Pál apostol abban összegezi a próféták bizonyágtételeit, hogy Krisztusnak szenvednie és a halálból feltámadnia kellett. A halottak feltámasztásának reménysége miatt vádoltatott be ő a jeruzsálemi synedrium előtt s a feltámasztás hite előtte a legfőbb dolog volt, a mit 1. Kor. 15. kétségbevonhatlanul igazol.

Az ugynevezett modern felvilágosodás és haladás bálványozói, az újabbkori liberalis theologia hirhajhászó ítélőbírái, az antikrisztus mindmegannyi uszályhordozói — kik sem szóban, sem tetteikben nem képesek igazolni állításaik igaz voltát; — végül mindazok, a kik a hamis próféták ezen osztályainak szavaira hallgatnak: gondolják csak meg egy kevéssé, mit tesz az apostol eme mondása: „Ha Krisztus fel nem támadott, hiábavaló kétség nélkül a mi prédikálásunk; hiába való a ti hitetek is; akkor még bűneitekben vagytok.” Krisztus feltámasztásának tagadói

kétségkívül az igazság ellenségeinek ama táborához tartoznak, kikre Isten a tévelygésnek erejét bocsátá, hogy higgyenek a hazugságnak.

Miről tesz bizonyosságot az apostol? Arról, hogy Krisztus, ki harmadnapon dicsőségesen feltámadott, megjelent tanítványainak s különféleképen bebizonyította, hogy ő az élő Krisztus. Megjelent ötszáznál többeknek egyszerre, kik többnyire még éltek, midőn az apostol élt. Az apostolok és az első keresztyén egyház egyértelműleg és teljes bizonyossággal vallást tesznek arról, hogy az Ur feltámasztásának tanúbizonyosságai valának. És az igazság rendithetetlen bajnoka Pál, kinek a feltámasztott Krisztus megjelent, ki e meggyőződésének rendithetetlen bizonyosságát egész multjának feláldozásával annyi hányattatás közepett szilárdan hirdette, kinek örökigaz, mély bölcseséggel teljes apostoli levelei fejtegetésében annyi buzgó hittudós elfárad és újra üdülést nyer: ez a teljes hitelre méltó nagy apostoli jellem, utolsó napjaiban is azzal erősíti, vigasztalja és arra inti Timótheusát: „Emlékezzél meg (azaz tartsd állandóan emlékezetedben), hogy a Jézus Krisztus feltámasztott a halálból és a Dávid magvából való az én evangyéliomom szerint.” 2. Tim. 2. 8. Teljes bizottsággal hirdeti tehát az Ur feltámasztását, mely által a halál hatalma meggyőzetett s a hívőknek élet és romolhatatlanság szerzettetett. E hit ereje támasztja uj életre ma is és mindörökké a kiválasztottakat.

Honnan van mégis, — kérdehetjük a tagadás embe-
reitől — hogy hitetlen dolognak tartjátok, hogy Isten a halottakat feltámasztja? — A világ bölcsesége, a saját „én” bálványozása, — mely mindent Isten nélkül akar megérteni s a dolgok végokát saját semmiségében keresi, — ez szüli a ti hitelenségeket. Ily módon állanak elő ma is a modern sadduceusok, kik a feltámasztás lehetőségét tagadják, azt képtelenségnek tartják s bölcselkedésök fanatismusával gúnyolódnak azokra, kiknek a feltámasztás hitében nem egyedüli vigasztalásuk életökben és halálokból egyaránt. És azt kérjük még az írással: Mi

lehetetlen Isten előtt, ki a világosságot a sötétségből, a létezőt a semmiből, téged gyarló ember — porból teremtett? Ki megjövendölte prófétája által, hogy „elveszti a halált mindörökké”? E kérdésre megszügyenülve némul el a hitelenség és tagadás szelleme, mely az örök igazságot folyton kíséri utjában. Ama hajdankorban a hamis főpapok megvesztegetései folytán a zsidóság, majd a világi bölcselkedők, azután a kételkedők meg-megzavarodott tábora s mai napig a keresztyén nevet jogtalanul viselő hitetlenek hangoztatják, hogy nem támadhatott fel az, ki így szól hiveihez: Imé én veletek vagyok mind e világ végezetéig! Az ilyenekkel — kiknek ellenvetései semmit nem bizonyítanak, vitába nem bocsátkozhatik a hívő keresztyén; mert ha azok Mózesnek, a prófétáknak és Krisztus apostolainak nem hisznek: bizonyára akkor sem hinnének, ha a feltámadott Krisztus megjelenne nekik. Ezekről mondja az irás: *Μωσοι και προφηται.*

A keresztyén hitét nem ingathatja s nem ronthatja meg semmi álbölcselkedés. A bűnös embernek élő Megváltóra van szüksége, ki nem csak eleget tett a bűnösökért, de Isten irgalmát és megigazulást szerzett a benne hívőknek. Én hát jól tudom, hogy az én Megváltóm él s e hitemet nem szégyellem, mert egyedül ez ad erőt a hitelenséggel való harczban; e hit nyújt világosságot az emberi hiu bölcselkedés sötétsége ellen; e hit bátorit és vigasztal az életben és a halálban; e hitemnél fogva látandom szereteteimet újra s imádandom az Istent örökké.

Zengjen hát diadalmi ének a hívők millióinak ajkiról a feltámadás örömnepén! Hirdesse az igazaknak serege amaz igazságot: Krisztus valósággal feltámadott! „Üzzön el az Ur minden kételkedést a mi sziveinkből s légyen éneklésnek és szabadulásnak szava az igazaknak sátoraikban és mondják egyező lélekkel: Az Urnak jobbkeze felmagasztaltatott, az Urnak jobbkeze hatalmasan cselekedett.”

Keresztyének, jertek örvendezzünk!

Erdős József.

Lelkészjelölés.

Ugy a békési, mint több lelkészjelölés alkalmával megtörtént, hogy az egyházi ügyeket figyelemmel kísérők táborából, egyesek részéről élesen bíráló ítéletek emeltettek, hol nyilvánosan az egyházi irodalom mezején, hol szűkebb baráti bizalmas körökben, a melyek jelölő bizottságon, jelöltek, sőt még a püspöki tiszteletre méltó hivatalon is, kiméltetlenül keresztül gázoltak, úgy hogy méltán tarthatunk attól, miszerint ha így megy a dolog, szegény reformált egyházunknak épen gondját, terheit, ugyszólván önfeláldozással majdnem minden anyagi jutalmazás nélkül hordozó, méltánylást és elismerést érdemlő tagjai meg lesznek hurczolva, és hű szolgálataikért derekasan megcsépelve. Nem czélom

az igazságos és alapos bírálat jogosultságát megtámadni, sőt azt sem mondom, hogy legtöbb esetben roszakarat, mellőzött érdek, elfogultság vezeti a bírálókat; de az kétségtelen, hogy igazságtalanokká teheti őket egyebek között azon elveknek nem ismerése, melyek a törvény alkalmazásánál, a jelölő bizottságok által tekintetbe vétetnek. Szükséges és óhajtható tehát, hogy különösen mi lelkészjelölő bizottsági tagok e fontos tárgyban nézeteinket nyilvánítsuk, hogy mind a nagy közönség lehetőleg tájékozva legyen, mind a lelkészjelölő bizottságok eljárásukban, a leghelyesebb s az elfogulatlan bírálat által legkevésbé, kárhoztatható elveket kövessék.

Én a lelkészjelölésnél, a törvény megszabott határai közt, a következő elvek követését vélem helyesnek:

1-ör. Egyenlő bizonyítványok és érdem mellett előnyt adok az ismertnek az ismeretlen felett, ha csak az az ismeretlen nem valami országos nevű s egyetemes egyházunkban vezérszerepet vívó férfiú.

2-ör. A jelölésnél nemcsak a bizonyítványokat, hanem azt is tekintetbe veendőnek tartom, ki azon helyre legalkalmasabb? — Kétségtelen dolog, hogy egyenlő képzettség, tanultság mellett is, az egyéniségek testi és lelki tulajdonokban, rendkívül különbözők. A munkabírási, melynek alapja a testi erő, egészség, a hangterjedelem, szónoki képesség, jellem, véralkat, modor stb. tekintetbe veendő. Ezért megtörténhetik, hogy a hirnevesebbnek s kitünőbbnek látszó mellett, egy kevésbé hirnevesre adom szavazatom, mert azon helyre alkalmasabbnak tartom.

3-ör. Az egyenlők között előnyt adok annak, a ki nyomtobb, mostohább helyzetben van. A jó helyzetben levőnek könnyebb várni a jobbra. Hadd boldoguljon, hadd nyerjen tért az, kinek arra legnagyobb szüksége van.

4-er. Bár minden egyházmegyének méltányolni kell a kebelében működő lekipásztörök érdemeit s ezt a jelölésnél is ki kell tüntetni: mindazáltal a más egyházmegyéből, vagy kerületből pályázókat, csupán ezért mellőzni sem nem méltányos, sem nem igazságos, sőt már csak az összetartozás érzetének ápolása végett is szükséges a helyi érdekek szűk korlátain túl emelkedni.

5-ör. Első osztályu egyházba, csak olyan esetben vélek segédlelkészt jelölendőnek, midőn a pályázók között, elismert, jónevű és már az egyházi közügyek mezején sikeresen működött elegendő kitünő egyén nincs, vagy ha a segédlelkész valóban fényes és kiváló tulajdonaival, nagyra hivatottsága iránt nem alaptalan reményeket ébreszt.

6-ör. A jelölésnél tekintetbe veendőnek tartom az egyház küldötteinek óhaját, — természetesen a törvény, igazság és méltányosság szemelött tartásával, — mert, nézetem szerint nem a gyülekezetek szabadválasztási jogának megsemmisítése, vagy bizonyos egyének a gyülekezetre való erőszakolása, hanem csak a visszaélések meggátlása végett hozatott a törvény. Az egyház küldötteivel szemben, az egyházmegyei jelölők eljárása lehetőleg inkább negatív — ellenőrző, — mint pozitív, — ajánló legyen.

Itt látom helyén, továbbá, szólani a megtámadott püspöki befolyásról is.

Én minden általam ismert lelkészválasztásnál azt tapasztaltam, hogy van bizonyos egyén, ki a választási mozgalmat irányozza. Ez az egyén sokszor az egyházmegye vagy egyház valamelyik tekintélyesebb tagja, sokszor egy

világi ur, ki csak a választásnál tanúsít az egyház ügye iránt érdekeltséget, sokszor egy szüklátkörű, elfogult, önző demagog. Ily viszonyok között, vajjon káros-e, hátrányos-e, az egyházi életre romboló határu-e, ha ezen irányozó a püspöki ajánlás? Nem tagadom, hogy püspökeink vagy más vezérszerepet vivő egyéneink is, egy vagy más okból tévedhetnek, de hát más ajánló vagy a választási mozgalmaknak irányt adó egyén csalhatatlan-e? Vajjon politikai pártállástól nem inkább a helybeliek hagyják-e magokat vezetetté, mint az, a ki kívül áll a pártküzdelmeknek határán? Rézszeréről tehát semmi aggodalomra nem találok okot abban, ha püspökeink vagy más vezérszerepet vivő jeleseink a lelkészválasztásoknál szavukat felemelik, sőt óhajtóm, hogy itt is tanácsoljanak, irányozzanak, pártolják a tehetséget, igyekezzenek tért nyitni a hivatottaknak, ez által erejét, virágzását, dicsőségét emelni az anyaszentegyháznak.

Nyíltan és határozottan kimondom végre azt is, hogy én a lelkészválasztási törvényt, — mely kellő tapintattal, bölcseséggel és részrehajlatlansággal alkalmazva, ha minden sebet nem orvosol is, és minden jelesünket nem juttathat is megillető helyre, — egyházi életünknek csak emelésére szolgálhat, mely a bölcseséget negélyező üres szájakodásnak, nemtelen eszközökkel népszerűséget vadászó csuszás-mászásnak és a lelkészválasztás czége alatt, nem egyszer tisztátalan érdekeket hajhászó nyomorult önzésnek, derekasan utját állja, — zsinati alkotásunk egyik drága gyönyegének tartom.

Gulyás Lajos.

Válasz Kovács Lajos urnak.

(Folytatás.)

Czikkünk 2-ik részére térvén át a „Válasz“ írója, mindjárt első tételül annak azon pontját akarja a maga előnyére értékesíteni, melyben mi a „Vélemény“ ezen okát, „hogy az isteni tiszteleteinken tartatni szokott egyházi beszédek ezek tanítása nélkül (a „Vélemény“-ben „ismerete“ nélkül) bajosan volnának megérthetők,“ — azt mondjuk „Innen a logika törvényei szerint az következtethető, hogy mindazon egyházi tanítások, melyeknek alapigéje (textus) a népiskolai növendékeknek nem tanított, templomi gyülekezeteinkre nézve érthetetlen és így semmi lelki haszonnal összekötve nincs, — ez már csak mint feltevés is úgy a prot. hitek, mint a lelkési kar elkedvetlenítésével s megszégyenítésével határos.“

A következő pontban reánk olvas, hogy „a czikk írói a jegyzőkönyvek nem szó szerinti idézése miatt szót emelnek s még sem idéznek szó szerinti.“ És itt már abból akar ellenünk fegyvert kovácsolni, hogy a „Vélemény“-ben irt „ismerete nélkül“ helyett mi „tanítása nélkül“ kifejezést használtunk. A két, „nem szó szerinti“ idézés között egy áthidalhatlan ür tátong. Elsőben is lássuk a szemünkre vetett „nem szó szerinti“ idézés jelentőségét, t. i. hogy „ismeret“ helyett „tanítás“-t irtunk. Nem folyamodunk semmi mentességhez, tehát nem is állítjuk, hogy szó szerinti idéztünk, lehet, hogy leírásnál elkövetett hiba, lehet, hogy elnézés és így nem szöveg hűség, de semmiáron nem lehet azzal gyanúsítani, hogy a nagy közönség félrevezetésére kiszámított ferdítés, vagy csonkítás lenne, sőt inkább a tárgy megkö-

zelítésére vihető vissza, mert hiszen a mi népiskoláinkban — a mint a „Válasz“ írója jegyzésbe teszi — 8—9 éves gyermekeknél, kiknek a III-ik osztályban az értelmes olvasás elemeivel is küzdeniök kell még, — a bibliai történetek „ismerete“ megszerzésének más módját, mint a „tanítást,“ képzelni sem lehet. Erre vall már az 1878. évi tanterv 2-ik lapján leirt ezen utasítás: „a tanító lassan, értelmesen, világosan, természetes hanghordozással, érdekesen, a gyermek által felfogható nyelven, szabadon elbeszéli a növendékek előtt.“ A történetek tartalmát kérdések által kifejti s a növendékek életviszonyaira vonatkoztatja, hogy így a tanulók mintegy maguk vonjanak a történetből tanúságot.“ Hogy az ezen módon nyert ismeret tanításon alapszik, senki által kétségbe nem vonható. Lehet azonban, hogy a „Válasz“ író ezen eljárás alkalmazását a III-ik osztálynál már, hol pedig az ó-szövetségi, vagyis zsidó történetek terjedelmes tanítása az alap, — kiküszöbölendőnek tartja, s az ismeretszerzésnek egészen új s általunk nem is sejtett módját behozni szándékszik; míg ez meg nem valósul, addig a rovásunkra irt, nem szó szerinti idézés terhelő vád reánk nézve nem lehet.

És most ha a „Vélemény“ idézetét az eredeti jegyzőkönyvi határozat szövegével összehasonlítjuk, könnyen megállapítható lesz a „Válasz“ írójának szavahihetősége. Ugyanis a „Vélemény“-ben idéző-jelek között, megszakítás és újabb jelzés nélkül nagyon lényeges kihagyás, s ebből eredő kuszáltság fordul elő. mikor így idéz: „Az ó-szövetségi bibliai, vagyis zsidó történet előadásának megszorításával és lehető mellőzésével a vallástánításnál leendő használatra új vezér- és kézikönyv készítésére tétessék intézkedés.“ Az „Inditvány“ itt idézni akart pontja pedig szóról-szóra ekként van szövegezve: „A népiskolai tantervben oly tulságos előnyben részesített ó-szövetségi, vagyis inkább zsidó történet, mint hit- és erkölcsi tananyag, lehető szűkebb korlátok közé szorításával, vagy mint ilyenek éppen mellőzésével, egy, az igaz vallásos és erkölcsi érzelem kifejlesztését s állandósítását biztosító vallástani új kézi- és vezérkönyv készítését, illetve az általa szükségesnek ítélt intézkedést megtenni kegyeskedjék (t. i. a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés.) Ezen az 1884. évi e. m. közgyűlés 4-ik számának szó szerinti szövegét a „Vélemény“ mint idézetet „ között a fentebbi alakban adta, hogy minő czélből? mi nem kutattuk; reá mutattunk a tényre és siettünk a helyes, az igazi szöveget azon nagy közönség tudomására hozni, melynek az „Inditvány“ a fentebbi csonkított és talán más értelmet is nyerhető szövegben mutatott be. És ennek dacára így beszél a „Válasz“ írója: „biztosíthatom, hogy az inditványnyal együtt felterjesztett jegyzőkönyvek nemcsak szó szerinti idézetnek“, ime ezen biztosítás a fentebb történt összehasonlítás után elveszti minden értékét, „hanem eredetiben is hozzá vannak csatolva a bizottság véleményéhez“ stb., meg nincs szükség a „Válasz“ író biztosítására, mert ennek másként történni nem lehet, nem szabad.

Majd találkozunk a „Válasz“-ban a rájátszott nagy-lelkűség maszkjával is, — hogy mit rejt ez? fejtegetni nem akarjuk, midőn elmondja, hogy távol van tőle minden feltevés a hangulatkeltést illetve, csak a logikára tesz egyszerű megjegyzést, s miután ezen csipős oldalba lökést megadni szerencsésnek érzi magát, a helyett, hogy megdöntötte volna a lehozott következtetésünket és bebizonyította volna annak

logikátlanságát, azon érvelést hívja segítségül, hogy minő állásu egyének s hányan foglalnak helyet a tanügyi-bizottság vallástani szakosztályában, aztán idéz a „tiszántuli superintendentia főtiszteletü consistoriuma rendeletéből ki nyomtatott s több kiadást ért „Utmutatás a keresztyén vallás előadására“ czimű könyv“ 1804. évben szerkesztett bevezetéséből, melyben a fő és vezéreszme abban összpontosítható, miszerint a keresztyén vallásnak sok ágazatait, az új-testamentomi szertartásokat, ugy a könyvekben és tanításokban felhozatni szokott példákat s előforduló czélzásokot megérteni a szent historia tudása nélkül lehetetlen, tehát a fent jelzett munkából a bibliabeli historiák ki nem maradhatnak.

Minden tisztelet és öröklött hálás elismerés ama dicsóult protestáns elődök emlékének, kik 80 évvel ezelőtt — minthogy hithűségük és ügybuzgalmuktól mást várni nem is lehetett — a szent historiák tanításának a keresztyén vallás hitágazatai, az új-testamentomi szertartások érthetővé tételét s megvilágosítását tüzték ki egyedüli céljául, s a midőn e tekintetben nyilatkoztak, nem akarhatták örök időre meghatározni azt, hogy a népiskolákban, mely szent historiai történetek minő terjedelemben és alakban való tanítása közelíti meg leginkább az arra kiszabott idő alatt amaz egyedül helyes és valódi czélt; s azt sem lehet teljes biztossággal megállapítani, hogy ezen cél elérése végett az ó-szövetségből a par excellens zsidó férfiak s ezzel kapcsolatosan az Izrael nemzetének és országának eseményeit multhatatlanul fel kell-e itt tananyagul használni. Hogy pedig a könyvekben és tanításokban azokból felhozatni szokott példákat és előforduló czélzásokot megérteni lehetetlen, erre nézve legyen szabad csak annyi tiszteletteljes észrevételt tennünk, hogy mindazon példák és czélzások, melyek a könyvekben és tanításokban előfordulnak, a népiskolai tanfolyam alatt nem tárgyalhatatnak oly terjedelemben s alakban. És vajjon csakis ezen körben maradva és az itt szerzett ismeretre támaszkodva lehetne érthető egyházi tanításokat tartani? Ama nagy vezérférfiak meghatározták a vallástanítás igazi célját. Annak elérésénél figyelembe kell vennünk, hogy a 80 év előtti kor és a mostani között a népnevelést illetőleg nagy közbevetés és távolság, a kivánalmakra nézve kiegyenlíthetlen különbség létezik. Mi lelkünk egész tiszteletével s az elismerés hálájával hajtunk fejet ama 80 év előtt élt dicsó vezérférfiaknak, a saját koruk és viszonyaik közé szépen s helyesen beillő nyilatkozatuk és intézkedésük előtt, de éppen azért azokkal — az ó-szövetségi vagyis zsidó férfiak és nemzet történeteinek népiskoláinkban hit- és erkölcs tananyagul való felhasználása mellett — érvelni sem czél, — sem időszerűnek nem tartjuk. E mellett — legalább mi részünkről elveszítők kedvünket s szégyelnők magunkat hallgatóinkért is, ha templomgyeházi beszédeink alapigéi s ebből folyólag fő tárgyaiul a szentírás csakis azon részei, vagy egyes helyeit választhatnók, melyekről a népiskolai növendékek maguk ismeretét szereztek; és mi logikai következtetésünket sem a hajdani főtiszteletü consistorium, sem a tanügyi bizottság vallástani szakosztálya ellen irányozni nem szándékozunk, hanem bátorságot vettünk magunknak a főtételből, az előzményből levonni a természetes, az észszerű alkalmazást és következtetést, hogy ez a „Válasz“ írójának tetszésével és helyeslésével nem találkozott, az csak azon általános és

örök igazság mellett bizonyít, hogy az emberek gondolkodásmódja, felfogása és ítélete ugyanazon tárgyról, ugyanazon ügyről gyakran nemcsak különböző, hanem ellentétes is. Hogy pedig változás alá van vetve, azt a „Válasz“ írója is bizonyítja, midőn mintegy mentegetéskép hozza fel „A bizottság véleménye szerint megérteni csak bajos, a tiszántuli superintendentia főtiszteletü consistoriuma szerint pedig megérteni lehetetlen;“ haladás tehát az 1804-ik évben történt nyilatkozat s vélekedésen a tanügyi bizottság 1884. esztendőben némi változtatást, enyhítést eszközölt; hogy a válasz írója is beismeri ezt, fent idézett szavai erre engednek következtetnünk, és már a haladás és fejlődés elutasíthatlan törvényeire támaszkodva szabad legyen reményelnünk, hogy be fog állani azon idő, habár később, vagy éppen 80 év múlva is, mely a népiskolai neveléssel közvetlenül foglalkozó egyének elé odairja, miszerint a keresztyén ev. reform. felekezet hitágazatai, az új-testamentomi szertartások és az istenitiszteleteken tartatni szokott egyházi beszédek az ó-szövetségi, vagyis par excellens zsidó férfiak és nemzeti események népiskoláinkban, — nagy mértékben és terjedelmes alakban való tanítása nélkül is megérthetők.

Peterdy Károly,
esperes.

Sütő Kálmán,
főjegyző.

(Folyt. köv.)

Könyvismertetés.

(Vége.)

Utmutatás a ker. vallás népiskolai tanítására. Első kötet. Vezérkönyv az ev. ref. vallásu elemi iskolák I—IV. osztályaiban tanítók számára. — Pályadíjat nyert mű. — Irta Kovács Lajos tanítóképezdei tanár. Ára 80 kr. Kapható Debreczenben ifj. Csáthy Károly bizományosnál s általa minden könyvtárban. 1884.

A harmadik és negyedik rész arra ad utasításokat, miképen kell a bibliai történetekből a hit- és erkölcstan rendszeres előadására előkészítő igazságokat kifejteni? Ezek már a használatban levő kézi könyvekkel állanak összekötésben. — Azok használatára adnak utmutatást. — A tanítási minták igen helyesek, értelemfejlesztők, szivnemesítők és jellemképzők. — Czélszerű utasítást találunk bennök a bibliai földrajz tanítására is, melyet külön tárgyképen nem szükséges ezen a fokon még tárgyalni, de mellőzni sem szabad egészen. — Helyesen utasít itt szerző az imádságok és énekeskönyv szükséges ismertetésére, és egy zoltár meg egy dicséret értelmezésében mintát is nyújt azok kezeléséhez. — Általában elmondhatjuk, hogy e könyv menetét követve, kellő vallásos készültségű gyermekeket bocsáthat ki az elemi iskola a középiskolákba, sőt akár a közéletbe is, az ötödik és hatodik osztály haladását pedig ugyszólván biztosítja magának.

A függelék igen szükséges és nagybecsű kiegészítő része a vezérkönyvnek. — A kik héber és görög nyelvet nem tanultak: nem győzhetik eléggé megköszönni az ebből nyert világosságot, mely vezérszövétnélkül szolgál számunkra. — Néhol azonban közelebbi magyarázat is elég lenne. — Pl. az eleemosyne egyszerűen szánakozást és jótéteményt jelent; miért tehát az összetélt tulságosan

fürkészni, s a nyelvészettel szakszerűen nem foglalkozóknak „szánakozás várát“ vagy „menedék helyét“ emlegetni? Néhol meg felesleges a magyarázat és azon újabb commentátorok eljárására emlékeztet, a kik pl. Arany Töldijából még azt is megmagyarázzák, hogy mit jelent az a „vetett ágy“ t. i. felbontott ágyat. — Magyar fiuknak vagy lányoknak, különösen pedig tanítóknak nem kell magyarázni, mi az egyetlen? ki az irgalmas? meddig tart az örök élet? stb. Az meg aligha helyes magyarázat, hogy a kereszt-ség helyesebben bemelegítés vagy vízbe való bemártás. — Jézus Krisztus leírásánál nincs szükség az összekötő jelre. — A vallás szó megmagyarázását nem ártott volna a különböző definitiók rövid érintésével kissé bővíteni, vagy meghagyni a régi értelmezést.

Nem lett volna felesleges a sajtóhibák jegyzékét is közölni, mert bár a nyomtatás igen szép és elég gondal ki van javítva: fordulnak elő itt-ott tévesztések.

Ezekben foglaltam össze véleményemet e becses könyvről. — A használat ki fogja tüntetni elvitázhatatlan előnyeit. — Bár sietnének tanítóink mennél hamarább megszerezni és utasításaihoz alkalmazkodni, mert megvagyok felőle győződve, hogy ennek vezérlete mellett az elemi iskolai nevelés és vallásoktatás kétségtelenül új erőt és melegséget nyer s a szerzőnek ez lesz érte legszebb jutalma.

Gergely Károly.

Tanügyi jelentés Hajdúvármegye és Debreczen sz. kir. város 188³/₄-dik iskolai évi népoktatási állapotáról. Irta Kiss József, kitanfelügyelő.

A népoktatás állapotáról évről-évre adott kimutatásoknak jelentékeny becsek van, mert folytonosságban tüntetik fel a fejlődés mozzanatait és így a tanügy történetének megírásához készen, feldolgozva nyújtják a legbiztosabb és legfontosabb adatokat. Hatásuk abban a tekintetben is megvan, hogy az elért fejlődési eredmény méltó örömet kelt a fontos ügyért lelkesülő közönség szívében, másrészt a hiányok kimutatása ösztönzésül és buzdításul szolgál a további építésre.

E szempontból mindenkor örömmel vettük kezünkbe, ha szerét tehetjük, az efféle tanügyi jelentéseket; de nem mindig éreztük azt az örömet, melyet a kezünk alatti munka olvasása okozott lelkünkben. A mit olvastunk eddig, a legtöbben matematikai ridegséggel összeállított száraz adatokat találtunk; ebben tanügyünkért nemesen buzgó fáradhatlan munkás közvetlen tapasztalatait tünnek előnkbe.

A tanfelügyelői hivatal — tudjuk — feles irodai munkával van elhalmozva, melyek mellett a tanfelügyelőnek alig marad ideje voltaképeni feladatának, az iskolák látogatásának teljesítésére. Jól tudja ezt a magas kormány s Hajdúmegyénél és Debreczen sz. kir. városnál kisebb területekre nem ritkán nevez ki épen e miatt segédtanfelügyelőt. Kiss József ur egymagában áll e két törvényhatóság területén s alig hihetnők, hogy 1348 ügyforgalmi számra felszaporodott irodai teendőnek elvégzése mellett a felügyelete alatt álló 106 elemi-, ismétlő-, felső-, nép- és polgári iskolában, 1 ipartanodában, 1 kereskedelmi középtanodában az 188³/₄-dik tanévben 222 iskolalátogatást végezett, 4 óvo-

dában, 1 gyermekkertben pedig 12-szer fordult meg, sőt ha a működő tanítók, tanítónők és tanárokhoz mértén vesszük az iskolalátogatást, ennek száma 502-re emelkedik. — Oly rendkívüli munka ez, melynek elvégzésére a tanügyért való lelkesültség mellett is pihenést nem ismerő szakadatlan feszített szorgalommal lehetett képes. Sulyt helyezünk az iskolalátogatásoknak e feltűnő nagy számára, nem csak azért, mert — mint mondók — ezek képezik a tanfelügyelőségnek legfontosabb teendőit, hanem mindenekfelett azért, mert az év legfontosabb eseményei körében felsorolt mozzanatok e tanfelügyelői jelentésben nem hivatalos uton bekért adatok összeállításai, hanem közvetlen tapasztalat eredményei, sőt legnagyobb részben olyanok, melyeknek létrehozásában Kiss József urnak személyes és tapintatos buzgalma, informálása, kalauzolása és közvetlen befolyása voltak a mozgató, teremtő erők. Ily közvetlen tapasztalat és működés után válhatik a tanfelügyelő a hatósága alá utalt oktatásügy központjává, éltető lelkévé; e közvetlen működés képesíti őt a tanügyi tényezőknek voltaképi felismerésére s ennek alapján való tapintatos eljárás biztosítja intenciói számára a sikert. Mindez kiváló mértékben tünik ki Kiss József ur tanügyi jelentésének minden sorából. Ily tapasztalt férfitollából szinte jól esik egyéb igen fontos események vázolása mellett olvasnunk emez állami hivatalnoktól szokatlan, de minden ízében tagadhatatlanul örök igazságot: „A jó rend, fegyelem, alaposág és értelmesség mellett egyik legfőbb kelléke szerintem minden iskolának a valódi vallásosság és tiszta erkölcs, melyek nélkül nincs előttem igazi értéke egy tan- és nevelőintézetnek sem. A gyermekeknek vallásos és erkölcsi érzelemmel való nevelésére soha sem volt nagyobb szüksége az emberiségnek, mint épen a mai időkben, midőn oly sok oldalról nyíltan és alattomban támadtatik meg a vallás“ — „szilárd a hitem és erős a meggyőződése az iránt, hogy a napjainkban nagy mérvben terjedni kezdő hitetlenséget, vallásbeli közönyösséget, a mai kor és idők szellemének több tekintetben káros kitöréseit az államok s társadalmak megdöntésére irányzott oktalan és veszélyes támadásokkal együtt népiskoláinkban s felsőbb tan- s nevelőintézeteinkben győzhetjük le sok tekintetben, ha az ifju generációt benső vallásossággal, továbbá a minden népek és vallásfelekezetnek felette álló s azoknak közös javát és boldogságát egyiránt munkáló jóságos Isten iránti igaz hitben, tiszteletben és felelemben, valódi erkölcsi érzelemmel, jó példaadásunkkal és önzetlen emberszeretettel neveljük.“ Kiben ily szép vallásos mély érzelem, emberszeretet van párosulva szakképzettséggel és ügybuzgósággal: azzal szemben a bizalmatlanság, felekezeti féltékenység lehetősége ki van zárva; azzal tartózkodás nélkül, sőt örömmel egyesül mindegyik felekezeti iskolahatóság tanügyének fejlesztésére és felvirágoztatására.

Czélunk csak az volt, hogy a jelentés olvasása által keltett hatásnak vázolásával mutassuk be e tanügyi jelentést. Gazdag tartalmát részletezni nem látjuk e lap különben is sokfelől igénybe vett hasábjaira tartozónak; épen azért a haladás főbb mozzanatairól sem szólunk ezuttal; csak azt említjük meg, hogy Debreczen sz. kir. város és Hajdúmegye oktatási viszonyait egymással párhuzamban tünteti fel, több táblán kidolgozva a tankötelesek, iskolába járók, iskolába nem járók száma és %-tölíja, ingatlanok értéke, iskolák kiadásai, végre 22 pont alatt felmutatja a

fontosabb fejlődési mozzanatokat, 4 pont alatt az általános anyagi hiányokat.

Ajánljuk e füzetet minden tanügybarát és tanügyi hatóság figyelmébe.

..... i l.

Adalékok a tiszántuli ev. reformált egyházkerület történetéhez.

VII.

1757. aug. 17. Kőrösi Mihály ispotályi pap ügyében leérkezett a helytartó tanács rendelete, melyszerint Kőrösi ügyét az illetékes bíróság lássa el. — Ilyenül pedig maga a városi tanács sem ismerte önmagát, mint azt Kőrösi akarta, értelmezte s makacsul sürgette a superintendentiával szemben. A superintendentia magyar nyelven irt levelet küld Kőrösihez, melyre ő szintén magyarul felel. Ezután latin szövegű felhívást a városi tanácshoz, hogy Kőrösi ügyét, mely tisztán egyházi ügy, tárgyalás alá semmiképen ne vegye.

Debreczeni főiskolának azon költségek némi fedezésére, a melyek a tanári fizetési alap megszerzésére fordítottak — 25 arany, azaz 125 frt utalványoztatik. 327—332. l.

Deputatio superintendentialis 1758. jan. 18.

Jelenvannak: Dobozy Mihály főgondnok, Domokos Márton, Szeremlei Sámuel, Vecsei János Gen. not. Marosi Izrael érmelléki, Kápolnási Mihály bihari esperesek, debreczeni lelkészek és tanárok.

Olaszi András dobrai papot Gr. Károlyi Ferencz generalis, a nép választása ellenében pártfogása alá vette s egyszersmind az uradalmában levő espereseknek meghagyta, hogy az ő tudta és beleegyezése nélkül az ő birtokában sehova lelkész be ne állittassék. — Ez bejelentetvén, nyomozás rendeltetik ez ügyben, illető esperesnek pedig meghagyatik, hogy személyesen kérje meg a grófot, hogy földes uri tekintélyével ne pártfogolja a botrányos életű Olaszit.

Agens Demjén Gergely 400 frttal tartozván. Komáromba való Kazay István urnak: az agensi fizetés innen adandó részéből azon adósság törlesztésére 100 frt levonatik. 332—333. l.

Generalis congregatio V. Superintendentiae transtibiscanae. 1758. Ápril 26.

Jelenvannak: Dobozy Mihály főcurátor, Baji Patay Sámuel, Lónyai Ferencz, Domokos Márton főbíró, Szeremlei Sámuel debreczeni főgondnok, Szöllősi István szabolcsi, Marosi Izrael érmelléki, Kápolnási Mihály bihari, Kaszap István kunsági esperesek; Kántor István ugocsai e. m. jegyző, Derecskei András szabolcsi e. m. jegyző,

két assessor küldött társával, Sebess József a károlyi tractus küldötte, Szathmári Sámuel a szatmári tractusé, a debreczeni egyház lelkészei és a professorok.

Főtárgy: Superintendens választás a meghalt Zoványi helyébe. Vecsei János Gen. not. személyében jelen nem lehetvén, elnökül substituálta maga helyett Szöllősi István szabolcsi esperest.

Superintendens választás. A seniorok illetőleg senioratusok szavazatai felnyittatván, egyhangulag Vecsei János debreczeni lelkész, esperes és Gen. not. választatik el; meghivatik a gyűlésbe, vonogatja magát, végre elvállalja.

Superintendensséget és esperességet együtt viselni ezentul nem lehet.

Főjegyzővé a jelen s távollevők irásban beküldött szavazatai által, Szilágyi Sámuel debreczeni hit-tanár választatik. Feleskettetik s az esperesekkel kezét fogott.

Superintendens beigtatás. — Inauguratio — jövő aug. 16-ra tüzetik; hogy a hely a nagytemplom, vagy a consistorialis ház, vagy a főiskolában a theol. nagy auditorium legyen-é? : későbbben döntenek el. 333—335. l.

Generalis congregatio 1758. aug. 16.

Jelenvannak: Vecsei János superintendens, Hercezeg Szöllősi István szabolcsi, Füredi Mihály békési, Marosi Izrael érmelléki, Kápolnási Mihály bihari, Kömlelei Márton beregi, Kaszap István kunsági esperesek; Kántor István ugocsai e. m. jegyző, a debreczeni egyház előjárói, a professorok és más egyházi szolgálók. A kurátorok közül: Dobozy Mihály főgondnok, Lónyai László, Baji Patay Sámuel, Rátonyi Zsigmond, Lónyai Zsigmond, Domokos Márton főbíró és a debreczeni egyház curátorai.

Superintendens beigtatásnak — inaugurationnak a napja elérkezvén, a gyűlés tagjai a nagytemplomban jelentek meg a közisteni tiszteleten; ezután a consistorialis házba mentek, majd a tegnapi megállapodás szerint Szöllősi István szabolcsi esperes, mint ez alkalomra rendelt elnök, Istent segítségül hívván, tudós beszédet tartott a presbyteri vagyis püspöki tisztről, a melyet magok az apótolok rendeltek, annak méltóságáról, hasznáról, megromlásáról, a reformátorok által eredeti minőségébe visszaállításáról, a magyarországi ecclesiákba már a reformatiokor történt bevételéről, visszaállításáról, mind a mai napig fentartásáról, a mit az ezen kerületben volt superintendentsek elszámolásával is megerősített. Ezek végével a minap választott superintendenst közönségesen ilyennek nyilvánította s ez a Gen. not. által a szokott esküformával feleskettetett, az esperesek által pedig kéznek

főretételével inauguráltatott és consecráltatott. Az egész háladási könyörgés, jókivánatok s az esperesekkel s gen. notariussal kánonszerű engedelmességet jelképező kézfogás zárták be.

Szegedi Gáspár püspöki lakost és mészáros Zoványi superintendens nős-paráznaság miatt még 1741-ben elválasztotta ártatlan nejétől Szabó Ilonától, a ki most már új házasságra szeretne lépni. Az ügyben akkor fog végzés hozatni, ha a b.-ujfalui bírák némely még hiányzó okmányokat beküldenek.

Rápóti Mihály rábéi pap panasolja, hogy a püspökségi tized-szedő, tőle s a tanítótól a parochialis földeken termett gabna-félékből is tizedet s kilenczedt vett. Folyamodjék ellene Nagy István püspöki uradalmi provisorhoz, előadván, hogy az ily földek termékeiből eddig még soha tizedet s kilenczedet nem adtak. Az eredményről tudósítsa a főcurátort.

Tóth S.

(Folyt. köv.)

Husvétii ének.*)

Dallam: Örül mi szívünk stb.

Ünnepi díszben, szentséges hitben
Jöttünk szined elé,
S repesve nézünk Atyánk a menny felé.

Golgothán vérezett, ért kínos véget
Ártatlan szent Fiad,
Béborult az ég nagy fájdalom miatt.

De tünt az éjjel, köd-homály szélyel
S harmadnap csatán:
Győzött az élet a szikla sir ormán.

S zendül az ének, a hívő lélek
Szivrepesve kiált:
„Nincsen itt az Ur, meggyőzte a halált.“

Oh édes öröm; sirhalmon, rögön
Fakadoz új élet;
Biztat az Ur: „Én élek, ti is éltek!“

Oh édes remény, a sir fenekén
Nem maradunk mi sem,
Áldott Urunkkal egyesít az Isten!

Falusi Lajos.

Egy és más az egyházi élet és a gyakorlati theologia mezejéről.

Apróbb czikkek a gyakorlati lelkészet köréből.

I.

A prot. kultusz sok eltérést mutat nemcsak a különböző országokban, hanem hazánk egyes vidékein is. Magyar ev. ref. egyházunkra is alkalmazhatjuk e közmondást: a hány

*) Nt. Kálmán Farkas urnak szives üdvözléttel.

templom, annyi szokás! És ez talán magában véve nem volna még nagy baj, ha templomi isteni-tiszteletünkben mindenütt tekintettel lennénk a lényeges főbb vonásokra s a szép izlésre.

A vasárnapi harangoztatás egyik egyházban reggeli 8 órakor, a másikban 9 órakor, a harmadikban 10-kor történik. Egyik templomban az orgona művészi harmoniája emeli ég felé a lelkeket, a másikban egy rekedt hangú iskolás gyermek diktálja az éneket, tönkre tévén az által a buzgóságot. Egyik egyházban a böjt első vasárnapjára bűnbánó hetet hirdetnek, a szomszéd egyházban pedig esketnek, lakadalmaznak. A nagy ünnepeket X. község három napon át üli, — a szomszéd Y. község pedig csak két nap ünnepel s a harmadikon már dolgozik.

Számos ily eltéréseket hozhatnánk fel az egyházi élet köréből, de maradjunk most csak a kultusz mellett. Az uri imáról már épen e helyen olvastuk, hogy azt sem mindenütt egyformán szokták a lelkészek elmondani, pedig ez imáépen a leglényegesebb része mindennapi istentiszteletünknek. Elő- és utóimánk lehet annyiféle, a hány a templom, de az uri imának minden templomban egyenlőnek kell lenni a szerint, a mint azt az Ur elmondta.

Még nagyobb eltéréseket tapasztalunk egyházainkban az urvacsora körül, már pedig ennek is minden templomban akként kellene végbemenni, a mint azt Jézus meghagyta. Abban sem egyezünk meg, hogy évenként hányszor kell kiosztani az urvacsorát. Vannak népesebb egyházközségek, hol évente 10-szer urvacsoráznak, kisebb egyházakban 6-szor. Egyik helyen a nagy ünnepeket megelőző vasárnapokon, máshol az ünnepek 2-od napján is osztanak urvacsorát. Egyik vidéken szüret után és adventben nem — másutt csak adventre osztják. Igaz, hogy az evangéliom e tekintetben nem kötelez bennünket az urvacsora idejére nézve, de mégis óhajtható volna bizonyos egyformaságot állapítani meg egyházainkban.

De az urvacsora kiszolgáltatása sem egyformán történik. Sok templomban azt látjuk, hogy a hivek nagy része a predikáció végeztével kimegy a templomból s alig egy harmada marad bent urvacsorázni. Már pedig ez bizonyos tüntetésszerű lehet az urvacsora ellen. A ki ilyenkor templomba megy, az maradjon ott az asztalhoz is, vagy ne menjen ekkor templomba. Azt is látjuk egyik helyen, hogy a lelkész a predikáció végeztével a szószékből mondja el a bűnbánó imát s teszi fel a 3 kérdést s csak azután oszlik el a hivek egy része a templomból, — máshol a lelkész leül a szószékben, megvárja, míg a benmaradó hivek elfoglalják helyeiket s csak ezután olvassa fel a bűnbánó imát, — harmadik helyen — és ez talán a leghelyesebb — a lelkész a predikáció végeztével lejön a szószékből, egy vers eléneklése után kimegy a szent asztalhoz, s ott végzi az egész urvacsorai szertartást.

Szokásban van sok helyen az uri szent asztalnál hosszú beszédeket tartani, mi ugy a lelkészre — kivált a hol egy lelkész van — mint a hivekre felette fárasztó s figyelem لانكاسztó. Hiszen a szószékben elmondhatja a lelkész az ünnep célját, beszélhet az urvacsoráról, — miért hát ismét egy hosszú beszédet a szent asztalnál felolvasni. Hallottam többektől, hogy azért nem szeretnek az urvacsoránál benmaradni, mert felette hosszasok a szertartási beszédek s kivált hideg időben az egészségre is káros lehet 3—4 órán

keresztül hideg templomban fedetlen fővel ülni. Leghelyesebb volna szerintem a szent asztalnál elolvasni a szereztetési ígéket, egy rövid büübánó imát s a 3 kérdést, — utólag egy hálaimát s mindezt röviden, mint azt maga az Ur Jézus cselekedte. Nem a sok szó, nem a hosszú beszéd, nem is a hosszú ima a lényeg az urvacsorában!

Mindezen — és még számos apróbb eltérések az urvacsora s a kultusz körül menthetők ugyan a helyi szokás által s talán nem is vonnak le semmit az Ur előtt istentiszteletünk becséből, de én mégis sok tekintetben javallnám, ha lehetőleg oda törekednénk, hogy kultuszunk egyenlő legyen magyar ev. ref. egyházunkban.

B. K.

Különfélék.

Protestáns egyházunk a főrendi házban. Olvasóink mindannyian tudják már a politikai lapokból, hogy a főrendi házban is keresztül ment a magyar protestáns egyházaknak, bizonyos számú püspökök és főgondnokok által képviseltetésének kérdése. Báró Vay Miklós, egyházunknak e nagy oszlopembere, minden püspökünket és főgondnokunkat óhajtott volna bevinni a főrendi házba, de a ház az eredeti szöveget fogadta el, melyszerint a mi ev. reformált egyházunkat a három legidősebb püspök és főgondnok fogják képviselni. Egy szebb kor reggele derült föl ezzel is mi reánk, mert hiszen a mit elődeink csak pium desideriumként óhajthattak, az most mint elért dolog áll előttünk. Az állam ezzel is nagyban közeledett egyházunkhoz s ha Mózes és Áron támogatják egymást, ha az állam és az egyház karöltve haladnak, ebben bizonynyal mindenki a békés egyetértés földerültét s a türelmetlenség zászlójának aláhanyatlását látja. Üdvözljük e nagy tényt, mely egyházpolitikai helyzetünket sok tekintetben meg fogja változtatni! Jól ismerjük mi azonban a kérdés másik oldalának számba veendő nehézségeit is s azt hisszük, hogy e tény fentebbi regisztrálásával nem meritettük ki azt, a mit e tárgyról lapunknak el kell mondania.

A husvétii ünnepkövetségi választás, mint legközelebbi számunkban már jeleztük, mult pénteken, márczius 27-én tartatott meg. Nem írnök ezt meg újra, ha nem kellene azt tudatnunk, hogy a tanulók nem elégséges nagy száma miatt több helyre nem küldhetett főiskolánk ünnepkövetet. Ugy tudjuk, hogy ezen ügy felszínre fog kerülni legközelebbi egyházkerületi közgyűlésünk alkalmával; addig is azonban gondoskodhatnának az egymással szomszédos kisebb egyházak lelkészei, hogy együtt kérnének egy követet. Így juthatna mindenüvé egy ifju s nem szakadna szét az a szép kötelék, mely egyházunkat ez uton is anyaiskolánkhoz kapcsolta.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerületnek a mult hó 25-én Kolozsvárott összejött értekezletén a nevezett kerület püspökévé Szász Domokos főjegyző jelöltetett ki. Üdvözljük!

Lelkészválasztás. A nagy-szalontai egyházmegyében eső Remetén, a mult hó 12-én kijelölt Pánczél József kisperegí, Pinczés János gencsi és Almásy Lajos p.-ladányi

segédlelkészek közül a Benedek László egyházmegyei tanácsbíró és Sipos Imre lelkész vezetése alatti lelkészválasztás alkalmával, Almásy Lajos 21 szavazata ellenében Pinczés János 29 szavazattal lelkészszé választatott meg. Szerencsét és sikert az önálló munkához!

Lelkészjelölés. Kőte-Gyánba a márczius 26-án, N.-Szalontán tartott lelkészjelölő bizottsági gyűlésben kijelöltek: Böszörményi Lajos gyantai, Hajdu Elek vadászai rendes és Szondi Béla sarkadi, Nagy József kecskeméti, Timár Imre szováti segédlelkészek. A választás f. hó 19-én leend

Érettségi vizsgákon a debreczeni és h.-m.-vásárhelyi gymnasiumoknál Imre Sándor kolozsvári egyetemi tanár, a m. szigeti gymnasiumnál Csiky Kálmán budapesti főgymnasiumi rendes és egyetemi magántanár jelennek meg a kormány képviselőjében. — **Érettségi vizsgák** írásbeliek május: 18—22, szóbeliek: június 22 és következő napjain tartatnak a debreczeni főgymnasiumban.

Felelos szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztőtársak:

Csiky Lajos, Géresi Kálmán.

HIRDETÉS.

Pályázati hirdetemény.

A makói ev. ref. egyház, — az egyik segédlelkésznek rendes lelkészszé lett megválasztása folytán, — az újtemplomnál megürült segédlelkészi állásra, — ezennel pályázatot hirdet.

A segédlelkész, azonkívül, hogy a rendes lelkészszel felváltva, hetenként minden lelkészi szolgálatot teljesít, halottakat temet, a canonicus órákon predikál, nagy ünnepeken a legátusi teendőket is végezni s a confirmándusokat oktatni köteleztetik.

Fizetése 600 forint, palástidj nélkül és egy szobából álló lakás a paróchián.

Felmondási idő, mindkét fél részéről, fél év.

Pályázni kívánók, okmányokkal felszerelt kérvényüket, f. évi ápril 16-ig küldjék be, kik is a templom rossz akusztikájára való tekintetből, a majdan tudomásukra hozandó időben, maguk személyesen leendő bemutatására is felkéretnek.

Kelt a makói ev. ref. egyház 1885. évi márczius hó 27-dikén tartott üléséből.

2—1 **A makói ev. ref. egyház előjárósága.**